

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{4}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{4}$ an
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește șoia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 7 August 1909.****Numărul 31.**

Fondurile de penziune preoțești.

În fața frământărilor de cari sunt cuprinși preoții arhidiecezani și cei a diecezei de Gherla, spre a afla cea mai nimerită soluție, pentru regularea fondului văduvelor și cel al preoților deficienți, conform lipsurilor și a pretenziilor timpului prezent, — prinde așa de bine deslegarea luată de Consistorul plenar al diecezei de Lugoj și publicată în cel mai nou circular.

Pentru orientarea cetitorilor nostri și pentru îndreptarea discuției spre o țintă mai potrivită, publicăm în întregime decisiunile Consistoriului plenar al diecezei de Lugoj:

„Consistorul decide unanim, ca pentru asigurarea traiului liniștit al membrilor veneratului Cler, cari în zilele de neputință vor fi avizați la ajutor, și pentru asigurarea creșterii orfanilor și a subsistenței văduvelor preotese, după ce quota de 2% solvită până acum e nesuficientă spre atingerea scopurilor de mai sus, să se ridice quota la o sumă mai mare, după cum de acord sună toate deciziunile luate în sinoadele proto-popești din acest an.

Și anume amăsurat propunerii Comisiunii să decide:

1. Ca toți preoții, cari au beneficiu sau aplicațiune salarizată în Dieceză, vor avea a solvi cu începere dela 1 Ianuar 1909 suma de 5% (cinci procente) la fondurile de penziune diecezane, — după întreg beneficiul congrual, respective după salariul, ce îl beneficiază.

La cazul când preoții cu aplicațiune inferioară, sau când parohiile ar fi clasificate, sau împărțite în 2 clase, ar dori să fie împărțiși de penziune în proporție egală cu preoții sistematici — respective, după un salar fundamental de 1600 coroane, vor avea a solvi pe o formă cu preoții sistematici: adică tot 5% după un salar fundamental de 1600 coroane.

2. După ce din dotațiunea de 5% după salariul fundamental nu se poate spera, ca fondurile preo-

ților deficienți și viduo-orfanal să se sporească, și incrementeze de așa, ca să poată da ajutorul necesar încă de acum celor avizați la acela, fiecare membru din clerul diecezan la înțelesul tuturor punctelor din prezentul decis, — va solvi pe lângă cuota statorită în punct 1, și o taxă fundamentală de coroane 100 odată pentru totdeauna.

Această taxă fundamentală se va putea solvi deodată, sau în patru ani succesivi, câte 25 coroane.

Această taxă fundamentală să va putea răscumpără și prin persolvirea a câte 25 intențiuni sacre persolvinde tot în cei patru ani succesivi în favorul numitelor fonduri.

3. Toți clericii, cari se vor căsători de aici încolo cu fete născute din părinți mireni gr.-cat., vor avea a solvi în acestea fonduri înainte de primirea ordurilor sacre o taxă matrimonială de 800 (opt sute) cor., iar clericii căsătoriți cu fete de preoți gr.-cat. din altă dieceză, vor solvi o taxă matrimonială de 600 (șase sute) coroane, și iarăș acei clericii, cari să vor căsători cu fete din părinți aparținători altor biserici: 1000 coroane.

4. Canonicii celibi vor solvi odată pentru totdeauna o taxă fundamentală de 10% (zece procente) după salariul lor fără altă contribuție anuală; iar canonicii căsătoriți vor solvi taxa anuală de 5% după salar ca și clerul extern, cu aceea deosebire, că cuota acestora din urmă va trece întreagă în fondul viduo-orfanal.

5. Acei preoți gr.-catolici, cari vor fi primiți din sinul altor dieceze în dieceza Lugojului, pe lângă taxa fundamentală de 100 coroane vor avea a solvi de atâtea ori 5%, după salariul, ce îl primesc, câți ani a împlinit în sinul diecezei respective în serviciul bisericii până aci, cari ani apoi i-se vor socoti la croirea penziunei.

6. Teologii susținuți de dieceză la studii, dar cari nu au împlinit în serviciul diecezei 5 ani și trec în altă dieceză, se îndatorează a restitui speșele întreținerii, care sumă apoi va trece de asemenea la fondurile de penziune.

7. Preoții de altă confesiune convertiți la sf. Unire și aplicați în serviciul diecezei, vor avea să solvească 5%, după salariul lor — de atâtea — ori, câți ani doresc a li-se computa la penziune: pe cum și taxa fundamentală de 100 cor. după modalitatea expusă în punct 2.

8. Terțialitatea lăsamântului după preoții gr.-catolici repauzați fără testament atât celibi, cât și fără văduve, ori descendenți în senzul punctului 9. din §-ul 1 al ordinațiunei colective a Ministrilor de culte și de justiție dt. 19 Iunie 1904. Nr. F. 167/15. M. I. se va întoarce în favorul fondurilor de penziune.

Toate punctele decisului prezent sunt a se pune neamănat în aplicare.

Pentru Dl Iorga și cei de o gândire cu Dsa. De multe ori dl Iorga ne-a făcut nedreptate prin aporțierile sale. Am tăcut, pentru că am crezut, că e rău informat și pentru că îl știam de o activitate colosală, când omul ușor alunecă în judecata sa. Numărul de Duminecă însă a „Neamului românesc” publică iar o observare aspră la adresa noastră, la care nu putem să nu răspundem, ales, că colegii dela „Telegraful” s'au grăbit să o reproducă cu multă satisfacție.

Dl Iorga scrie cu cursiv: „Urâtă campanie de ponegriri împotriva lui Șaguna urmează în „Unirea.” E curios cum un neam care nu poate da fanatism național e așa de pângărit de fanatismul confesional.”

Regretăm mult că dl Iorga scrie în necunoștință de cauză și ține să ne judece aspru pe noi, când trebuia să-și fi spus cuvântul său altădată și altora.

În nrul 5 al „Unirii” din anul acesta să scriau următoarele: „Suntem cu totul de acord cu frații neuniți. de a serba centenarul mitropolitului Șaguna și-i felicităm din prilejul acesta. Un neam ori o biserică, care nu-și știe prețui bărbații mari, e nevrednică

de ei. Șaguna a fost, în forma ei de azi, tatăl bisericii ort. române din patrie. Numai una cerem — și de aceea ne ridicăm cuvântul aci — ca nu cumva jubileul marelui Șaguna să fie un prilej nou de disarmonie între noi, românii de ambele confesiuni, nu cumva amintirea acestor serbări să fie pătată și de cea mai mică umbră a supărării dintre frați. Căci „în spiritul lui Șaguna“ și așa ceva s'ar putea întâmpla.“

Care va se zică chiar pacea, bunăînțelegerea și armonia se cerea. Durere! cei ce la 1900 au ținut să conturbe jubileul de 200 al sf. Uniri, prin ponegrirea acestui mare eveniment, fără să fie muștrați de dl Iorga, nici acum nu puteau sărbători centenariul nașterii lui Șaguna, fără ca să nu arunce cu tină în uniți. Și să ne ierte și dl Iorga și toți prietini ortodoxi, dar noi nu puteam tăcea.

Ca un preludiv al serbărilor, un profesor din Sibiu publică în revistele din România o scrisoare alui Șaguna către mitropolitul Nifon, în care uniții sunt descriși în celea mai triste colori. Și dl Iorga, n-a aflat atunci nici un cuvânt de zis împotriva celor ce începeau serbările lui Șaguna aruncând facla discordiei între frați. Din potrivă toți cei ce mai întâi sunt ortodoxi și numai după aceea, dar foarte târziu sunt Români, s'au scandalizat, când foaia noastră s'a ridicat contra acestui spirit nevrednic de un bărbat, pe care generațiile actuale vreau să-l proslăvească. Și a fost apoi iarăș, un mic mic jubileu, când acelaș profesoraș dela Sibiu, a scris contra „cleveților lui Șaguna“ o serie de articoli, plini de cel mai rău venin, și în un stil, imprumutat din colțurile cele mai murdare din Maierii Sibiului. N-a avut bărbăția să iscalească, pentru că totuș vedeă, că poartă o campanie josnică. „Unirea“ nici de data a-

ceasta n-a putut tăcea, căci se vorbea în această replică cu dispreț de un Episcop unit, judecat așa pe nedreptul de generațiile actuale. Și când i-se pun scriitorului din tufă câteva propoziții, cari menite sunt să scoată la lumină spiritul lui Șaguna, vine dl Iorga și scrie de urâtă campanie de ponegriri și de fanatism confesional...

Un lucru dle Iorga și închidem: nu credeți, că a-ți greșit adresa, făcând „Unirii“ observația aceasta, care mai nimerită ar fi fost cameleonului dela Sibiu? și când ați mai cetit Dvoastră că Unirea a atacat direct pe frații ortodoxi, numai ca să ponegrească și turbure pacea între frați?

Așteptăm dela Dvoastră, care scrieți istoria, nu o faceți, să fiți dreți și nepărtinitori.

Medicii români din Viena, prin răspunsul ce-l dau la apelul medicului ungar Dr. Rejtő Sándor și la declarația medicului român Dr. Aug. Dumitreanu, în afacerea memoriului medicilor din România, — face ceeace ar fi trebuit să facă medicii români de aici dela noi. Cei opt medici români din Viena, cari iscalesc răspunsul, implinesc o faptă, cari pentru medicii români din Ungaria, — căci dâșii erau vizați prin apelele ungarilor circumciși și prin declarația compromițătoare a unui român transfug, — ar trebui să fie o chestie de onoare națională. Dar doctorașii cercuali își tem leșoarele, cele câteva sutuțe, ceialaltii își tem clientele sau jinduiesc după o căpătuială mai bună, iar conștiințele se ofilesc în anemia simțului și a mândriei naționale. Să nu-l strămtorim tocmai tare la părete pe Dr. Dumitreanu Agost. Cine ne poate asigura, că până la sfârșitul lunei August, când se ține congresul, ogari cu vucli ca dr. Rejtő

— și Doamne mulți ogari de aceștia au Ungurii pentru noi —, n'o să stârnească alți iepuri, ca acest Agost, cari o să facă să creadă lumea, că zău neamul românesc din Ardeal trăiește aici ca în Arcadia ferice.

Laudă celor, cari din capitalele altor împărății vin de mântuie prestigiul național al colegilor lor români din Ungaria.

Dela Români din America. Numărul mai nou din „Lumea nouă“ foaia săptămânală a fraților pribejiți peste marele Ocean, pe lângă, că ne aduce știri inveseliitoare, ca zidirea alor două biserici nouă, sosirea păr. Aurel Hățăganu și plecarea acasă a prof. Dr. Alexandru Nicolescu, — ne face un trist tablou despre situația fraților noștri de acolo și mai ales despre împrejurările igienice, între cari viețuiesc. Reproducem pentru cetitorii noștri câteva linii scrise de un medic:

„Ei bine, or fi propășit oamenii noștri prin munca lor cinstită, grea, or fi văzut lumi nouă, dar în privința vieții a nevoilor ei numai rămâne îndoială, că au dat îndărăt. Să vedem cum trăiește Românul din America: El vine străin în țară străină trage spre locuri unde sunt Români de mai înainte. Își găsește un bort, adică o gazdă. Într'o casă de obicei de scândură părăsită de englezi, bună pentru o familie de 5—6 oameni, se cuibăresc acu 20—30 de Români. În curând casa ieă o astfel de înfățișare, că de-o poștă poți zice că-i bort românesc, polaci ori slovaci... Ferestrele nu se mai curăță cu anii, pereții nevăpsiți, ușile din față care înainte erau intrarea cea mare, acum de cele mai multe ori e închisă, zăvorită ori bătută cu cuie... Perdele la geam nu-s, ori sunt săuoase de tot. Înăuntru numai cine a

FOIȚĂ.

Alegorie.

(Steluța e norocul).

Când ochii în lume mi-am deschis
Visând un dulce, dulce vis,
Pe cerul locuit de stele
Ce sunt speranța vieții mele,
Așa de blândă strălucea
Steluța mea, steluța meu!

A plâns de mine... și de plâns
Văpaia ochilor și-a stâns;
De-atuncia nu se mai arată,
Pe cum mi se-arată odată.
Acuma plâng — ah, după ea:
Steluța mea, steluța mea!

De chinuri tot m'am dus, m'am dus
Iar ea în urmă mi-a apus,
Ah, a apus în depărtare,
Și eu cu lacrimi amare
Suspîn și astăzi după ea:
Steluța mea, steluța mea!

Svâcnește încă al meu piept:
Cu dor fierbinte o aștept;

Speranța încă mi-o arată
Frumoasă cum eră odată...
Pe cum a fost va rămâne
Steluța mea, steluța mea!

X. Yeagu.

Frideric Paulsen.

1846—1908.

Pe la sfârșitul anului trecut a încetat din viață un profund cugetător și vestit pedagog al timpului nostru, Frideric Paulsen, profesor la universitatea din Berlin.

Țin se permit dela început, că Paulsen nu a fost catolic, ba nici măcar creștin credincios, ci raționalist. A fost însă un bărbat cu un idealism avântat. De aceea ținuta lui hotărâtă ce a avut-o atât față de vederile filozofiei curat materialiste, cât și față de principiile laxe ale educațiunii moderne, a aflat o aprobare vie la toți aceia, cari mai aveau un simț de disciplină și etică socială și chiar și la autorii catolici e citat cu predilecțiune nu arareori.

Genialitatea lui individuală însoțită de un caracter de fier, prin ce a fost în stare să înfrunte cu succes un curent ce amenință o generațiune cu desolațiune totală, îl face să treacă în mare parte de un regenerator al pedagogiei, pornite pe calea darwinismului și a evoluționismului mehanic.

Pentruca să cunoaștem lucrarea ce a săvârșit-o Paulsen în activitatea lui relativ scurtă, trebuie să fim în curat cu timpul și împrejurările în cari a pășit ca să-și devalte principiile.

În Germania de 40 de ani propoveduiește profesorul Ernest Haeckel darwinismul materialist și precum afirmă Dl Străjan „luptă ca un adevărat erou ai libere cugetări în contra superstițiilor și despotismului dogmatic“ la toată întâmplarea cu mare succes căci Haeckel doară e prima autoritate în știința zoologiei¹⁾.

În contra acestui „erou“ și acestei „autorități“ supreme a pășit Paulsen, punând în potrivă monismului materialist un monism idealist.

Dar înainte de a confruntă pe acești doi profesori vestiți trebuie să fac câteva observări la aserțiunile de tot riscate a dlui Străjan.

Haeckel a lucrat mult și neobosit ca biolog și își are meritele lui. Dar pentru mine nu e prima autoritate și nici ultima. Și aceasta din motivul:

Abstrăgând dela lucrările romantice „Antropogenie“ și „Stammbaum der Menschenthier“, în cari ca prin poveste te poartă prin vre-o 30 de prototipuri diverse ale neamului omenesc, ceeace absolut nu e probat, iar în științele naturale numai cu

¹⁾ „Gazeta Traus.“ 1909 Nr. 97.

intrat în astfel de „Boardinghouse“ își poate închipui starea de lucruri: patru ciuci paturi într-o odaie, cu rufărie ce în tinerețele ei a fost albă și într'un pat dorm noapte de noapte mai mulți inși la olaltă. — Dorm până la 10 inși și poate mai mulți într-o odaie cu ferestrele lipite și încuiate. O lampă mică și fumegând își pâlpaie sărăcia de lumină de nu-ți vezi bine vecinul. Și într-o astfel de încăpere stau cinci—zece inși înghesuți, oameni asudați de muncă, înegriți de fumul de fabrică. Și asta se chiamă vieață.“ Și apoi continuând să arete splendidele situații igienice, între cari trăiesc Olandezii și Englezii din America, pomenește cu admirație de trenurile, în cari la fiecare vagon e un apartament de toaletă și termină cu următoarea concluzie:

„Dacă omul trăiește câteva luni astfel, în necurătenie, nu-i nimica, dar dacă trăiește un șir de ani, cum deseori se întâmplă apoi se obișnuiește de nu mai știe deosebi binele de rău. E adevărat că multe din aceste scaderi sunt izvorite din nevoile zilei; traiul împreună al atâtor oameni le înlesnește cele trebuincioase zilei... Dar răul tot rău rămâne... Și apoi trăind atâția inși împreună în odăi neaerizate, neingrijite, boalele trec ușor dela unul la altul. Tuberculoza de aceea bătute printre Români de aci: unul se îmbolnăvește și doarme luni de zile cu semenii săi într'un pat și într-o odaie... Sifilisul tot așa. Plătesc nevinovații vina celorlalți.

„Ori cum ar fi lucrurile nu stau bine. Acum un an în diferite orașe americane, doctorii orașelor au făcut un fel de inspecții pe la borturi românești și de la alte neamuri și gazetele americane au făcut, după obiceiul lor urât, senzație cu descrierile stărilor de lucruri de prin borturi numai peste câțiva ani se va vedea ce folos a adus vieața din America: munca zdrobitoare împreună cu

beutura prea mare, destrăbălare, și pe de-a-supra o viață din cele mai neigienice sunt sigur, vor desvâlgui făcâii noastre. Români răsăriți din coapsa munților „Carpați“ cari au ținut piept mii de ani dușmanului își vor secă în goană după bani puterile — dacă nu se vor îngriji mai marii neamului. Schilozi, prăpădiți, desvâlguiți, fără putință de a mai munci se întorc acasă cu câte o năframă cu bănuți mărunți. Vai, și-a vândut pe un blid de linte ce a avut mai scump: sănătatea.“

Am reprodus acestea șire, ca preoții noștri să le cetească credincioșilor săi, pe cari goana după bani îi orbește cu totul de își dau în schimb vieața.

Un nou apostol al unirii bisericilor. În mijlocul indiferentizmului, ce din zi în zi tot mai tare cucerește inimile sovăitoare ale creștinilor de azi, așa de bine ne cade, când ni-se dă ocaziune să înregistrăm în coloanele acestui organ câte un bărbat, zelos pentru cauzele sfinte ale creștinătății.

Greșesc acei ce judecă, că ortodoxii în general ar fi dușmani unirii bisericilor. Sunt, har Domnului, și în stul bisericii ortodoxe bărbați, cari se știu ridică peste prejudecățile plebei, cari aprinși de iubirea față de Hristos și față de biserică, se știu ridică la înălțimea adevăratului duh creștinesc. Un atare bărbat este P. Sf. Sa *Atanasie Lebentopulos*, episcopul ortodox de Lyros și Tenos. Mai în zilele trecute a dat dovadă despre duhul adevărat creștinesc, de care e pătruns, când la prânzul, ce l-a dat în cinstea P. Sf. Sale arhiepiscopului catolic de Naxos, Leoprintezes, și la care prânz pe lângă arhiepiscopul Printezes au mai luat parte Dermanin episcopul catolic de Lyros și Probi-lengios, episcopul de Ténos, protoereul Ma-

rancos etc. a mărturisit, că se roagă „ca duhul iubirei creștine să unească pe toți creștinii sub un singur Păstor.“¹⁾

P. Sf. Sa Lebentopulos servește ca o nouă dovadă, că se vor fi aflând și în sinul bisericii ortodoxe mulți, cari zelează pentru cauza unirii bisericilor. Dumnezeu să le asculte rugăciunea și să le binecuvinte nizuințele sfinte.

Virgil Pop.

CORESPONDINTE.

Sfințirea bisericii din Ciucea.

La sărbătoarea măritului profet Ilie înalt Prea Sfinția Sa Dr. Victor Mihályi de Apșa nepregetând nici o osteneală s'a îndurat prea grațios a consacra biserica gr.-cat. din Ciucea. Pe lângă toată greutatea anilor și depărtarea drumului Ex. Sa s'a prezentat în mijlocul nostru, ca să ne facă o zi mărită și înălțătoare de inimi nouă preoților mărginași ai arhidiecezei dar mai vărtos popoului credincios din Ciucea, care de câțiva ani nu a avut dorința a cărei împlinire s-o aștepte mai cu zor ca venirea bunului părinte în mijlocul lor, să-le binecuvinte roada muncii, să-le reversă balzam de mângâiere dulce în inimi și în minte să-le întipărească pentru totdeauna farmecul fericitor a unei sărbători sfinte și mari, și totodată figura blândă și iubitoare a unui bun părinte sufletec.

Spre pregătirea celor necesare au venit din Blaj cu o zi mai înainte Rev. Domni

¹⁾ „Euchomai hina to pneuma tes christianikes agapes henose pantas tous Christianous lupó hena Pooména.“ Cf. revista din Constantinopol „Katoliké Epitheorésis“ 1909, nr. 15 Iulie, pag. 696.

date pozitive poți lucra nu cu presupuneri, — abstrăgând zic dela iscodirile acestea, Heckel și-a încoronat „autoritatea“ supremă și cu falsificări.

Anume, în opul intitulat „Natürliche Schöpfung“ 1868 a imprimat acelaș clișeu de trei ori după olaltă și le-a signat ca embrioane diverse, a omului, a moimei și a cânelui, făcând concluziunea frapantă, că embrioanele celor trei specii de ființe seamănă de minune unul cu altul, dovadă deci, că omul se derivă dela moime.

Dar aceasta e numai una din tainele laboratorului vestitului savant, pe cari le-a dat la lumină Dr. Brasz. E de ajuns însă să se convingă ori și cine cum lucrează aceasta „primă autoritate.“

Văzându-se Haeckel strămtorat a recunoscut totul cu multă părere de rău¹⁾. Așa-s „eroii“ moderni!

Urmarea acestui pech ne mai pomenit a fost, că deja în primele săptămâni după catastrofă peste 600 de membrii au trecut dela societatea ateistă „Monitenbund“ la „Keplerbund condusă de profesorul protestant Dr. Dennert.

Nu vreau să zic, că Haeckel prin aceasta e nimicit total (ganz vernichtet²⁾) ca bărbat de știință precum zice Dennert pentru că și acum țin la el ucenicii lui credincioși,

¹⁾ „Glauben und Wissen“ 1909, Nr. 5, pag. 109—110.

dar e mare cutezanță a susține, că e „mult superior“ unui Du Bois Raymond, poate numai din motivul, că acesta nu s'a luptat ca un „erou“ împotriva dogmelor, ci ca un laș s'a lăsat învins de acelea.

Așa sunt prezentați la noi „autorități“ le³⁾ din lumea mare, cari spun snoave și în lucrările lor științifice și comit crime literare iar oamenii noștri pe cum e profesorul din Blaj Dr. Vasile Suciu, care a lucrat conștiințios la cele patru volume mari ale Teologiei dogmatice, cari ar putea servi de manuale la ori care universitate din Europa, sunt trecuți simplaminte cu vederea.

Mai mult. Din zisele Dlui Străjan ar urmă că Dl Suciu e un despot cu dogmele Dsale și ne îmbată cu „superstițiuni.“

Nu sunt superstițiuni dogmele creștine ci adevăruri cristalizate în decurs de nouăsprezece veacuri, cari în lucrarea unică ce o avem, a Dlui Suciu, ni-se impun fără silă despotică și ni-se prezintă ca niște icoane tăiate în marmoră și vărsate din bronz.

Dar să revin la temă.

Scrierile lui Paulsen sunt de două feluri filosofice și pedagogice.

Vederile filosofice a lui Paulsen să pot cunoaște din opul lui: „Philosophia militans“ În această scriere Paulsen fără de a țineă cont de principiile sale în cari predică necesitatea autorităților și a subordinațiunii, desaproabă procedura strictă a bisericii față de supușii săi, critică enciclica „Pascendi“

pe care o numește „geistliche polizei“⁴⁾ se pronunță și în contra protestantismului dar fără cruțare e față de Haeckel a cărui merite în biologie le recunoaște ca cu atât mai bine să-l poată atinge în filosofie.

E de ajuns, așa cred dacă auzim părerea lui Paulsen despre cea mai lătită și mai populară carte a lui Haeckel: „Die Welt-rätzel“. Despre aceste enigme zice Paulsen că nu au nici un preț și tradează numai aceea că autoriul „nici când nu s'a ocupat temeinic cu filosofia“⁵⁾ deci „nici nu e de luat în serios“⁶⁾.

Nu vreau să desfășur mai pe larg discuția dintre Paulsen și Haeckel căci e lucru cunoscut, că filozofii raționaliști unii pe alții s'au nimicit și azi mâne va veni altul care nu va fi mulțumit nici cu idealismul gol a lui Paulsen. Deja de pe acum cei mai intimi aderenți a lui nu-i ascriu mari merite ca filosof.⁴⁾ Astfel nici ca teolog nu poate fi autoritate pentru că „el nu a fost aderent a nici unei partide sau școli.“⁵⁾

(Va urmă).

¹⁾ Philosophia militans. Berlin 1908, 3. u. 4. Aufl. pag. 101.

²⁾ Op. c. p. 147.

³⁾ Op. cit. p. 149.

⁴⁾ Pädagogisches Archiv 1909, LI, Nr. 1 pag. 11. st. sqi.

⁵⁾ Päd. Arch. I. c.

Ales. Uilăcan canonic Aron Papiu profesor, Mult On. Domn I. Br. Micu asesor și notar consistorial și tinerul cleric Niculae Costea, Excelența Sa a sosit duminică după amiază însoțit de Rev. Domn Dr. Bunea. La gară a fost întâmpinat de un convoiu frumos de popor din Ciucea și jur în fruntea convoiului preoții tractuali suita Ex. Sale și alți preoți îmbrăcați în odăjdii bisericesti.

Înaltul prelat a fost primit între salve, sunete de clopote și strigăte entuziaste de binevenire. Scoborindu-se Ex. Sa din tren fca preotului din loc îi preda un buchet de flori alesă iar farmacistul Imre Iozsef îl binevoitează în numnle comunei politice.

În numele clerului și a poporului credincios îi adresează vorbe calde și simțite Prea On. Ioan Pop prot. tractual căruia Ex. Sa îi răspunde părintește și bine. După vorbele de întâmpinare convoiul pleacă spre biserică. În ușa bisericii Ex. Sa e întâmpinat de preotul local Truța și de preoții Tulbure și Frățilă. Preotul Truța plin de emoțiune salută pe Ex. Sa mulțămindu-i în cuvinte alese pentru deosăbita dragoste ce o arată față de iel și față de poporul său venind din depărtare să-i sfințească biserică.

Biserica din Ciucea e frumoasă mai ales în lăuntru e foarte bine provăzută cu toate celea de lipsă. Ne-a atras cu deosebire atenția țesăturile frumoase de pe ușile iconostasului de pe amvon și dela icoane, cari îi servesc de bun atestat Doamnei Truța arătându-o de nelntrecuta țesătoare și bună creștină.

Cam pela 4 oare d. a. să începe ceremonialul prescris la sfințirea bisericii să servește în săratu și mâncatu împreunat cu litie fiind obosit Ex. Sa pontifica Rev. Dr. Bunea iar în strană cânta prof. Papiu.

Sara la 8 oare Ex. Sa, suita Ex. Sale, preoții tractuali și câțiva domni și doamne au fost poftiți la masa ospitală a părintelui Truța.

În ziua de s. Ilie liturgia să începe la 8 oare, pontifică Excelența Sa, concelebrând Dr. Bunea, Uilăcan, prot. I. Pop, Vasile L. Pop, Dr. Dăianu și preoții Truța, Ramonțan și Bodocan dela Lugoj, a cântat frumos și precis corul din Borodu-mare sub conducerea preotului de aeolo.

Sub decursul s. liturgii, preoții tractuali ajutați de preoții I. Stefan (Bercia), Petran (Lăpuu), Simoc (Restolțul-deșert), au mărturisit vre-o 200 credincioși din Ciucea și satele vecine și tot odată au servit taina s. maslu la vre-o 150 persoane.

După sta liturgie Excelența Sa merge la casa parohială unde sunt primiți în audiență cler și popor sălăgian, prezentat în

număr frumos sub conducerea venerabilului bătrân Barbolovici, au mai fost primiți de Excelența Sa antistia comunală și curatoratul bisericesc din Ciucea. Preoții și învățătorii din tractul Morlăcii, a Almașului și a Clujului, prezențați de protopopii tractuali. Excelența Sa tuturor și-a arătat dragostea-i părintească, adresând tuturor cuvinte duioase și de încurajare.

Pe la 3 oare d. a. a fost banchet comun sub pavilon făcut pentru petrecerea de seară. La prânzul comun s'a putut vedea mai bine ce public mare și distins a onorat pe harnicii Ciuceni. Ce privește mâncările și serviciul în decursul prânzului, dar mai ales în pauza dela 12 oare noaptea s'au auzit și vorbe criticătoare, e cam greu să faci pe placul alor 300 persoane, adevărat însă că la un banchet comun trebuie să fie mâncări pe o formă și aluate nu s'au servit de loc poate numai la o masă.

Dar s'a plătit a asista la banchet și numai pentru toaste, a toastat Excelența Sa pentru Sfinția Sa papa Piu al X. românește, tot Excelența Sa pentru regele ungurește. Am mai auzit toaste pline de căldură și sentiment dela Dr. Bunea, protopopul I. Pop și Dr. Dăianu, Dr. Frâncu, Vasile L. Pop din Sângeorgiul-de-meseș și preotul Truța. Sara a fost petrecere animată, public mult și distins, toți ne-am petrecut bine și ne vom aduce aminte cu drag de festivitățile din Ciucea.

Fratele Truța prin hărnicia sa ne-a dat prilej a ne cunoaște mai bine cu clerul și inteligența Sălăgiana; nu vom uita curând vorbele așa de sincere și pretinoase ce și-le adresau reciproc Sălăgienii cu ardelenii, nici nu stă bine altcum căci ori „despărțit ori depărtat fratele e tot frate“.

Fr.

Acei cari sunt în restanță cu abonamentul de pe anul trecut, cum și cei în restanță de pe mai mulți ani de mai înainte, sunt rugați respectuos, să binevoiască a-și achita datoria.

Prețul de abonament rămâne tot cel de până aci, care este indicat în fruntea foii.

Administrațiunea.

Înștiințare.

Se aduce la cunoștința onoratului public român, că cursurile „Școlii pentru economia și industria de casă“ se încep în 1 Sept. n.

Școala are o secțiune economică și una industrială.

1. Instrucțiunea secțiunii economice (instructoară domnișoara Tullia Bogdan) cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pâinei; conservarea legumelor și a poamelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinaritul; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; confecționarea rufelor; b) învățământ teoretic: economia de casă, chimia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Cursul acestei secțiuni e împărțit în: curs de toamnă dela 1 Septembrie până la 31 Decembrie, curs de iarnă dela 15 Ianuar până la 15 Aprilie și curs de primăvară dela 15 Aprilie până la 15 Iulie.

Elevele, ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locuiască în edificiul școlii, Strada Baier Nr. 1 (edificiul „Albinei.“)

Se primesc numai eleve, cari au îm. pluit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

Instrucțiunea este exclusiv în limba română. Se conversează însă și în alte limbi, în-deosebi în limba maghiară și germană, dar numai în pauză și la masă.

Taxele prescrise sunt: pentru cursul de toamnă au a solvi elevele interne cor. 200.—, cele externe cor. 160.—; pentru cursul de iarnă (se primesc numai eleve interne) cor. 230.—; pentru cursul de primăvară elevele interne cor. 150.—; cele externe cor. 120.—. Elevele, cari frecven-tează toate trei cursurile, solvesc pentru cursul de iarnă numai cor. 150.—. Taxele sunt a se solvi pentru fiecare curs în mod anticipativ.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, 1/2 duzină din rufele necesare, 6 ștergere pentru bucătărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare. Șorturile pentru bucătărie și-le vor face elevele înseși; dar șorturi pentru casă au să aducă cu sine.

II. Instrucțiunea secțiunii industriale (instructoară dșoara Virginia Podoabă), cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut.

Elevele pot fi interne și externe. Cele interne au să solvească pentru întreținere o taxă lunară de K 50.—, și didactru lunar

Beți numai apă minerală ungară!

Societate pe acții pentru comunicație și export de ape minerale ungare. Budapesta, V., Bathory 5.

Vânzarea exclusiv a următoarelor ape minerale:

Apă de Borszék fântâna principală
contra podagrei
» » Borszék fântâna Kossuth
» » Borszék fântâna Boldizsár
» » Bodok Matild
» Baross
» Borhegy

Apă de Boholt
» » Vâlcele (Előpatak)
» » F.-Rákos Mária
» » Fehérkő
» Gloria
» » Horgász—Hankó

Apă de Kászón-Jakabfalva
» » Kászón fântâna principală (Salutaris conține iod și litium.
» » Répát
» » Székely-Selters
» » Stoiceni (Stojkai)

Întreabă-ți numai medicul și vei ști, că puterea vindecătoare a

apei minerale naturală

și gustul ei plăcut nu se poate asemăna cu apele minerale artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare mai toate apele minerale străine se pot supleni.

de K 10—, cele externe didactru lunar de K 10—. Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate de didactru.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, 1/2 duzină din rufe necesare, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare.

Cursul se începe în mod regulat la 15 Septembrie n. și se termină la 15 Iulie n. Alte informațiuni se pot primi dela:

Comitetul
„Reuniunii femeilor române
din Sibiu.”

Noutăți.

Din arhidieceză. *Alexandru Cojocar*, administratorul parohial din Kézdiszentkereszt a fost numit paroh la *Telecul Jidanului* (tr. Giurgeu); *Augustin Marcu*, administrator parohial în Ciurubrud, a fost numit paroh al *Șeușei-de-Murăș*. Dintre preoții hirotoniți de curând: *Iosif Cutean* a fost numit administrator parohial al *Copșei-mari*, *Alexandru Brumar* al *Ceavașului-de-câmpie*, *Iuliu Căpălnean* la *Bethlen-Sânmiclăuș*, *Cornel Popa* la *Cistelec*, *Simion Coman* la *Kézdiszentkereszt* iar *Solomon Barbu* la *Lemnia*.

Știri literare. În editura institutului „Minerva” din București a apărut în ultimul timp: Nr. 34. Maupassant: *Cei dinții julgi*, traduceri de Beldiceanu, Nr. 38. Dumas-tatăl: *Strigoii Carpaților*, o povestire romantică din viața românilor de dincolo, traducere de Anghel și Iosif. — Gh. Silvan: *Valea Albă*, roman istoric de prin 1476. Autorul acestui roman, meșter în descrieri și cunoașterea vremilor, pe cari le descrie, e slab în intriga și acțiunea romantică. — Ion Ciocărlan: *Pe plaiu*, schițe scurte, multe slabe, din viața dela țară. — St. O. Iosif: *Tălmăcirii*, traduceri alese din poezii străini, mai ales din Heine și Petöfi. — Ecat. Pitiș: *Poezii*, dacă nu ne înșelăm acesta e întâiul volum de poezii a scriitoarei, care dovedește frumos talent și osebuit simț poetic. — E. Gârleanu: *Versuri, proză și scrisori* de ale lui C. Negri. Toată recunoștința noastră pentru dl Gârleanu, care cu multă străduință șterge colbul uitării, de pe scrisele marilor noștri bărbați.

Convocare. On. membrii ai Desp. IV. Murăș-Uioara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român,” precum și toți cei ce doresc înaintarea în literatură și cultură a poporului român — prin aceasta sunt invitați la prima adunare generală ordinară a acestui Despărțământ ce se va ține în școala gr-cat. din Alecuș la 8 August st. n. 1909, 3 oare p. m. *Emiliu Pop*, directorul desp.

— În înțelesul concludului adus în ședința comitetului din 13 Iunie 1909 pct. 4. adunarea generală a Reuniunii femeilor

române din Mediaș și jur în acest an se va ține în 29 Aug. st. n. 3 oare p. m. în Hotelul „Schützen.

— Onorații membrii ai despărțământului Murăș-Oșorheiu al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român,” precum și toți sprijinatorii acestei instituțiuni sunt invitați prin aceasta a lua parte la adunarea cercuală, ce se va ține la 29 August a. c. la 3 oare d. a. în școala confesională gr-cat. din comuna Sămărtinul de câmpie.

„**Revista politică și literară.**” Atragem binevoitoarea atenție a cetitorilor noștri asupra acestei frumoase reviste, care iea un avânt din ce în ce mai îmbucurător. Nrul 5, apărut acum are articoli de Dr. Casiu Maniu, Aurel Ciato, Agârbiceanu, Adam, Ilie Marin, Dr. Meruțiu, Ciura, Dr. Nițescu și versuri de Hyperion și Cotruș.

„**Die Judenfrage,**” e titlul unei interesante reviste mensuale, ce apare la Viena cu tendință antisemită și fiind scrisă de cei mai de seamă scriitori și bărbați politici din Austria și Germania. Din cuprinsul nrului prim câștigăm convicția, că revista aceasta pe lângă, că e redactată cu toată priceperea și serioșitatea, e chemată să facă senzație cu articoli săi, în care pune pe Evrei în adevărata lor lumină.

Dr. V. Babeș, profesor universitar, a fost acuzat, într-o scrisoare adresată medicilor români din București, că și-ar fi uitat datoria sa de recunoștință, ce trebuie să poarte țării ungurești, în care și-a început cariera. Scrisoarea e trimisă de profesorul din Budapesta Dr. Hugo Preiss. Dl Babeș a răspuns într-o scrisoare mai lungă, declarând, că procedeul său din memoriul medicilor români n'a fost un act de dușmănie în contra poporului magiar, ci dimpotrivă, un *act de prietinie* pentru acest popor, pentruca maghiarii să fie siliți, în interesul lor propriu, a reveni la sentimente mai bune și mai drepte față de nemaghiari.

Necrolog. † *Ioan Stoica*. Din Sibiu se vestește trecerea la cele eterne a viceprotopopului în penziune Ioan Stoica. Decedatul după absolvarea teologiei la Blaj, a funcționat 10 ani ca învățător la școala normală din Blaj, de unde la 1898 trecu ca paroh în Pogăceaua și viceprotopop al aceluiaș protopopiat. Lovit de o boală grea se retrage după câțiva ani dela conducerea tractului și trece în șirul preoților deficienți. La 2 a. c. moartea pune capet îndelungatelor suferințe și la vârsta de 52 ani în anul al 19-lea al preoției și căsătoriei v.-pul Ioan Stoica e așezat spre vecinică odihnă în cripta familiară din Micăsasa, deplâns de soție și trei copii. O delegație de profesori dela institutele noastre, au ținut să petreacă pe repausatul fost profesor pe ultimul drum.

† *Vasiliu Pușcariu*, paroh gr-cat. în Sântejude și protopop în tractul Secului, după un morb greu și îndelungat, suportat cu răbdare creștinească credință într-o viață viitoare, unde înceată toate suferințele, im-

părțășit cu s. taine, s'a mutat la celea vecinice în dimineața zilei de 1 August a. c. st. n. în anul etății 69 și 41 al preoției.

† *Dr. Tit Hengye*, medic cercual, membru în congregațiunea cottului Sătmăr, a repauzat în Domnul după lungi și grele suferințe, provăzut cu Ss. Sacramente ale muribunzilor, la 2 August în Budapesta în anul etății al 52-lea.

Odihnească în pace!

Nr. 5691—1909.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învățătoare la școala de fete civilă gr-cat. din Blaj, publicăm prin aceasta concurs cu termenul de 25 August st. n. 1909, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenta să dovedească, prin document public, că are calificația prescrisă de lege, pentru școala de fete civilă.

2. Să arete, că este română gr-cat. și că poșede limba română în măsura recerută, pentru a putea propune în aceasta limbă.

3. Să dovedească cu atestat medical, că este deplin sănătoasă.

4. Ca suplentă va primi 1400 cor., salar și 360 cor. relut de cortel; iar ca ordinară 1600 cor., salar, 360 cor., cortel și cuincuenalele de câte 160 cor.

În cazul, când concurenta va fi aplicată să servească la internatul de fete și ca superioară, va avea cortel în natură și proviziunea întreagă, pe lângă cari va mai primi 1000 cor. respective 1200 coroane salar.

5. Rugările pentru obținerea postului, să se înainteze Conzistorului arhiepiscopesc gr-cat. din Blaj, până la termenul amintit.

Blaj, din ședința conzistorială ținută la 5 August 1909.

Victor Mihályi
Metropolitul de Alba-Iulia.

(39) 1—2

Un învățăcel

se primește în prăvălia de manufactură și mărfuri curente a Dlui

Augustin Stupariu
Blaj — Balássfalva

băiatul să fie din familie bună cu 1—2 clase gimnaziale sau asemenea școli.

Pe lângă cunoașterea limbii române să recere și cunoașterea vreunei limb: din patrie.

(38) 2—3

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra
ofteiei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei
și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna
pachetare originală de „Roche”.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche”

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie
— Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 28—35

Partea literară.

Socialism și Creștinism.

Ferberea, ce se petrece în sinul omeniei cu scopul de a îndepărta pe om dela Dumnezeu, deși după părerea optimiștilor înceată mereu de a avea ceva înșămăntate, — privită imparțial și cu atențiunea cuvenită va aduce o răsturnare foarte dureroasă. Revoluțiunea franceză dela finea veacului XVIII și începutul veacului XIX, pe cum fu sămânța, unei asemenea răsturnări, tocmai așa nouă ne poate fi o școală, în care putem învăța a cunoaște decurgerea și urmările ei, pe cum și modul cum putem încunjuța aceea nenorocire la care putem fi pregătiți. Nu cu tunurile lui Wilhelm împăratul Germaniei se pot strânge valurile amenințătoare în alvia lor, ci cu singurul tun a lui Hristos — cu crucea. Pleiada de bărbați germâni din jumătatea a doua a veacului trecut — pe cât de iscușiți, pe atât de conștii de înalta lor misiune — ca un Ketteler și conștii — pregătesc terenul, pe care pășește marele pontific Leo a XIII și dă naștere la trei monuminte neperitoare, cum sunt: Quod apostolici numeris, Rerum novarum, și Instaurare omnia în Cristo. Acestea monuminte vestesc mai puternic decât arama sunătoare modul, cum putem readuce valurile turbate între țărnișurile lor. Durere însă că în câteva țări din răsăritul Europei, nu-și prea are auzul, căci sentinelele puse în turnul lui Izrail de a da alarm la ivirea dușmanului să par că dorm pe brațele împodobite cu flori a lumii și e de temut, că mâne poimâne istoria imparțială va zice și despre noi ceea ce zice Dr. W. Stang despre francezi: „Dacă Episcopii se coboreau din palaturile lor și la bună vreme se aruncau în arenă, de bunăsamă regimul Franciei nu cădea în mâinile socialiștilor și perzecutorilor creștinismului.“ *Socialismul și Creștinismul.* Pag. 168.

Germânii sunt acei fericiți, cari învață din pățania altora, ei pe lângă tunuri mai au și graiuri vii — sunt trezi și activi; de aceea și poate strigă Wilhelm: „Cu ghiulelele voi imprăști socialiștii“ căci strigă în parte din umbra crucii, ce stă la capul marilor bărbați, — cari prin veacuri vor forma mare stavilă valurilor decât chiar tunurile

Ce să zicem despre noi mâne poimâne cari nici pe Wilhelm nici umbra crucii dela capul bărbaților din pleiada Ketteleriană n'avem, — la cazul când pohoitul ne va amenința? Doamne furtuna e mare, încât-o ne vom întoarce, căci poate nici cunoștința n'avem despre graiul sunător, ce se află în monumentele neperitoare a pontificelui Leo XIII și care este îndreptat în toate patru părți a lumii? Ce? Ne vom da robi? Nu! Căci: „unde a vrea Domnul să biruesc rânduile firei.“

Între împrejurările date, am dat de opul decedatului Dr. W. Stang epp. cat. în Fall. River. Mass. în America intitulat: „Socialismul și Creștinismul“ tradus în nemțește de Rudolf Amberg preot în Freiburg Schwiterra; și după ce i-am cerut consenzul de a-l traduce și edă pe românește — fiind toate drepturile față de acest op moștenite de Amberg, — l'am și tradus, dar încă nu l'am espus cenzurei bisericesti, căci nu mă încred

în puterile materiali; deci nici edarea nu știu când va urmă; cu atât mai vârtos, cu cât și broșura: Numai în cruce este mântuire, ce am edat încă mi-a cauzat mari greutăți; și încă nici acum nu sum în curat cu ea.

Ca înaltele noastre superiorități bisericesti, frați preoți și intiligița noastră să-și poată face ori și care idee despre eventualul folos tras din acest op social bisericesc m'am hotărât a tipări prin Gazetele noastre, fără privire la colorit și confesiune, câte un tractat de unde apoi se vor convinge înainte de edare, dacă merită să fie împământit și în limba noastră sau nu; și dacă da mă vor provoca să-l aranjez sub tipar într'un întreg, însă la cazul acesta mi vor și întinde sprijin material. Începutul l-l fac în On. noastră „Unirea.“

Capitulul al treilea.

Problema socială: Răul și mijloacele de sanare a acesteia.

Omul născut din muiere, pășește în lume ca un penitent, cu mâinile încrucișate pe piept. Cu osteneală face primele inspirațiuni, și-și deschide, primele raze a luminii, îi storc lacrimi. Ca un suspin începe vieța pământescă și cu un suspin-o și sfârșește. Osteneli și grijuri îl însunjură de toate părțile, ori încât-o se întoarce află pedeci. Întru sudoarea feții trebuie să-și câștige puținelul, de care are lipsă, pentru susținerea vieții, — pentru lungirea luptei cu moartea — pe pământ. El cât trăiește — trăiește sfâșiat de ostenele și grijuri, până ce în fine se cufundă în noaptea uitării.

Un poet germân Jean Paul — zice, că omul: „Numai două minute și jumătate are de a trăi pe pământ. Una a râde, alta a plânge, și numai jumătate a iubi, căci sub durata minutei a treia moare.“ Precum vieța singuraticilor este un lanț de ostenele și calamități, chiar așa și a omenimii întregi, este o mare de suferințe morali și fizice, cari umplu pieptul de tânguiri; iar sufletul — ce toate acestea le simte — cu rătăcirii. Popoara întregi rătăcesc în noaptea herezurilor seduse prin neobraznica minciună a răutății: unele sângerează sub loviturile de sbiciu a tiranului; altele împletecindu-se își pleacă capul la jugul despotice; iar altele cad jertfă animalicelor sale patimi și devin jucăria desfrânului instinct. Astfel abizul nesfârșitelor lamentări și mizerii se deschide unul după altul;

incât nouă — plictisiți — ne vine să ne întrebăm: este oare ceva mai ordinar, ceva mai vrednic de dispreț decât omul?! Creat-a Dumnezeu oare omenimea numai să-și indestulească mânia asupra ei; și a se desfătă în nenorocirea ei?!

Așa ceva putem oare susține numai despre vremile crudului barbarism? Ajunsem oare după atâtea veacuri de progres și civilizațiune perioada de aur, când grijea și durerea nu este altceva decât o vorbă goală? Nu ne suride din toate părțile luxul și abundența? geniul omenesc — prin invențiunile sale și întocmirea tuturor mijloacelor de trai — n-a alungat din lume sărăcia și mizeria? Vaporul și electricitatea ne stau la dispozițiune, ne luminează și încălzesc casele dela țară și oraș; ne poartă în zbor peste țări și peste mări; cugetele noastre, le duce dintr'o parte a lumii într'alta; mâna mașinile, care ne torc, țes și făuresc. De bună seamă soarele indestulirii generali a răsărit, și fericirea s'a reîntors în sufletul omenimii. Durerea însă cruda realitate ne spune altceva! Desbinările domnesc în lume, nici când n-au fost atâtea nemulțumiți, ca în ziua de astăzi. Omenimea continuu să căiește contra relexelor familiari, politice și sociali. Coloanele Gazetelor noastre în toată ziua sunt pline de vești scoasă din vieța civilă și militară, cum sunt: Faptele sângeroase, sinuciderile, Ciocnirile de tren, focurile, furturile, jafurile, corumperi, bancrute, perfidii, preacurvii, divorțuri, jocuri false în cărți și tot felul de risipiri. Avuțiile enorme sunt ingrămădite în mâni puține, iar mulțimea zace în mizeria extremă. Unii zgârșiți și ambițioși la domnie se par a fi în lume numai pentru a „înjugă massa lucrătorilor săraci, care jug nu cu mult e mai ușor decât sclavagiul“ Leo XIII.

Acestea aparițiuni triste — din zilele noastre — îndeamnă preoțimea și bărbații de stat a privi cu îngrijorări la viitor. Pentru încunjuțarea primejdiei — ce ne amenință cu revoluțiune socială — s'a escugetat toate planurile posibile. În nenumărate adunări poporali, cu mare grije s'au examinat cauzele răului de astăzi și s'au și prezentat

mijloacele de sanare. Se zice, că pământul este a tuturor și nu numai a unei părți din popor. Proprietatea privată trebuie supusă sub administrațiunea statului s'au a comunității; pentruca să devină avere comună. Atunci fieștecare cetățean și-ar primi partea din avere. Statul nu este altceva, decât voința organizată a întregului, și întregul nu e alta decât poporul lucrător. Unica bază de drept, putere și proprietate — în statul cel nou — va fi lucrul. Nimenea nu se va bucura, fără a lucra și nime nu va lucra să nu se bucure; căci lucrul este unica cauză a avuții. Socialiștii cunosc un mijloc infalibil, prin care știu insuflă — cetățeanului noului stat — voie la conlucrarea cu iubire frățească și jertfire desinteresată față de bunăstarea întregului; și acest mijloc este: instrucțiunea deobligătoare pentru ambele sexe; aceasta este principiul fundamental al credeului socialist; că educațiunea face pe om bun și fericit.

Pontificele Leo XIII. în Enciclica sa „Rerum novarum“ (lucruri nouă. Despre chestia lucrătorilor), ne dă cele mai însemnate și convingătoare argumente față de vederile socialiste. Cătră noi — fiii bisericii catolice — vorbește pontificele — ca și învățătorul dreptății instituit de însuș Dumnezeu — vocea lui este vocea lui Hristos. Ori și care ar fi fost vederile savanților bisericii față de dreptul personal de posesiune sau de dreptul de posesiune privată: astăzi cauza este rezolvată. Petru a vorbit prin Leo și vorbele lui nu ne înșală.

Ce privește mai deaproape introducerea comunismului în locul proprietății private, pentru lucrători, nu numai n-ar folosi nimic, ci ar fi o nedreptate, un păcat contra

legii firii; o răsturnare a întregii ordini sociale. Ori și unde, când un lucrător și-ar pune puterea sa la dispozițiunea altuia; și prin aceasta ar câștiga o simbrerie; aceea simbrerie; este proprietatea sa. Dacă cutareva lucrător, prin un traiu cumpătat ar economiză atâta bani, cu cât să-și poată cumpără un petec de pământ, în cazul acesta, el este proprietarul exclusiv al acestui pământ. Singuraticii — în urma doctrinei socialismului — n-au drept la câștigul lor — nu pot dispune liberi de el; prin urmare, orice cale, de ași îmbunătăți cândva soarta li-e tăiată.

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca Românească Enciclopedică Socce Nr. 58—60. Ziarul unui pierde-vară. G. Coșbuc.

Prea cunoscut pentru ca să se mai poată spune ceva nou despre talentul și meritele sale literare, — dl G. Coșbuc, dă în acest triplu număr al „Bibliotecii românești“, admirabilul său volum, apărut acum câțiva ani în ediție mare, — „Ziarul unui pierde-vară“, care va da — de sigur — multora dintre cetitori prilejul de a și-l procura pe un preț minim, și deci de a gustă dintr'ânsul bucăți de o rară gingășie și seninătate ca „Faptul zilei“, „Pierde-vară“, „Nunta în codru“, „Roca di Manebra“, etc.

În curând va apărea

Istoria Patriei pentru școlile populare

de *Iosif Marian*, învățător gr.-cat. aprobată de Ministrul de culte și instrucțiune publică.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Nr. 136—1909.
of. paroh.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Sânger (Mezőszengyel) prin aceasta se reacearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 400 cor. adecă patru sute coroane la oficiul parohial gr.-cat. din Sânger (Mezőszengyel) cel mult până la 15 August n. 1909.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul și planul aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 1 April 1909 sub Nrul 2376 se pot studia zilnic în cancelaria parohială din Sânger între oarele 10—12 a. m.

Sânger, la 20 Iuliu 1909.

George Florian,
paroh gr.-cat.

Alexandru Șuteu,
curator primar.

(36) 3—3

Licitație minuendă.

Curatorul bisericesc gr.-cat. din Eghe-riște tractul Morlăcii în 15 August a. c. st. n. la 10 oare a. m. va ținea în școala gr.-cat. din Eghe-riște licitația minuendă pentru edificarea bisericii. Prețul statorit e: 15064 coroane. Reflectanții au să depună o cautiune de 10%. Planul, preliminarul, condițiunile și formularul de contract aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan se pot vedeă în cancelaria parohială din Ciucea începând din 5 August până în 15 August st. n. a. c.

Iulu Truția
paroh gr.-cat.

Mitru Dancu,
curator primar.

(34) 2—3

Se caută

Un învățacel din familie bună se aibă cel puțin 1—2 clase gimnaziale pentru *prăvălia de modă și manufactură*

S. Handrea,
Balázsfalva—Blaj.

(32) 3—3

In propriul interes.

Primește numai
țigla **BOHN**

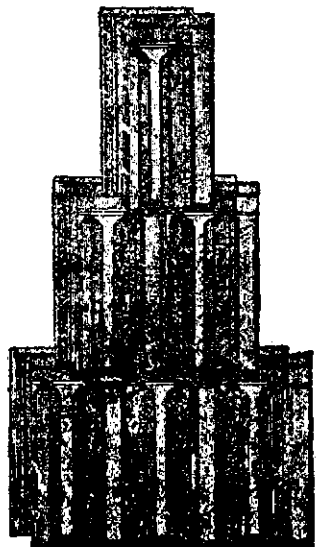
din Nagyikinda și Zomboly respin-
gând ori ce altă țigla de calitate in-
:: :: ferioară pentrucă numai :: ::

țigla BOHN e practica, frumoasă și trainică.

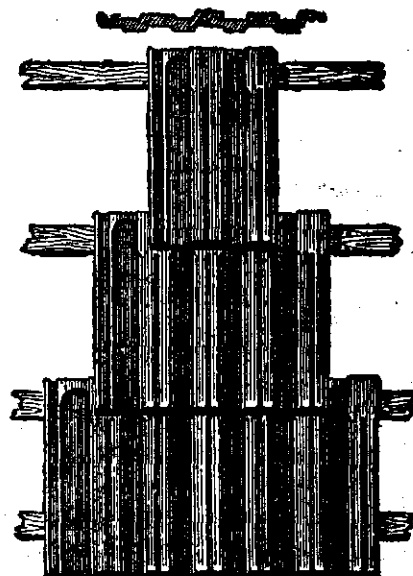
Cereți mustre și catalog.

Fabrica de țigle BOHN — Zomboly.

(27) 7—7

Țigla Bohn de Nagyikinda.

Țigla Bohn de Zomboly.

Traian A. Todorescu,
 producător de vinuri în Világos (Șiria)
 oferă vinuri foarte bune, și curate
 după dealurile cele mai renumite,
 de la 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
 țuri moderate depozitari: Musca-ma-
 derat, Galșa, Șiria, Covasini, Minis.

Centrala: Világos (Com. Arad) la
 dorință prospecte gratuite.

(49) 39-52

„Recomandăm proprietarilor de vii
 cu toată căldura tovarășia românească
 „Mugurul“ însoțire economică-comercială
 în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde
 altoie de viță de vie de toate speciile pe
 cum și viță americană cu și fără rădăcină
 și la dorință însoțirea dă instrucție gratis
 ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 40-52

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura de la Librăria seminarială
 din Blaj—Balázsfalva.

Circulația trenurilor

prin gara Küküllőszög—Blaj valabilă de la 1 Maiu 1909.

De către Brașov, tren personal	12:48	de către Teuș	2:08
„ accelerat	7:22	„ „	8:53
„ mixt	6:57	„ „	9:04
„ accelerat	2:51	„ „	12:22
„ personal	1:48	„ „	12:39
„ accelerat	10:01	„ „	5:40
„ personal	9:29	„ „	4:03
Dela Parajd: „ mixt	8:44	cătră Parajd	3:02
„ personal	12:43	„ „	9:34
„ mixt	6:54	„ „	2:55

Atențiune!

Altoi de viță de vie să nu comanzi până
 ce nu vei cere de la mine Prețurenti
 Mia de altoi de viță de vie e cu 140 cor.
 Delaware costă mia 100 cor. □ □ □ □ □

Adresa:

Szigyártó Nagy Mihály

Felsőseged, Somogy megye.

(56) 25-25

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

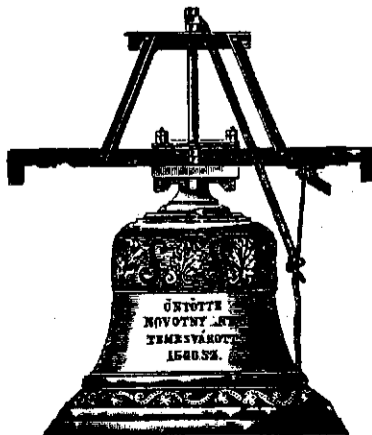
(46) 38-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
 nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
 telor stricate, mai departe spre facerea de
 clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
 ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
 justări de fer bătut. construite spre ale in-
 toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
 ce clopotele sunt bătute de o latură prin
 aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
 deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe
 ori premiate, cari sunt provăzute
 în partea superioară — ca violina —
 cu găuri după figura S și pentru
 aceea au un ton mai intensiv, mai
 limpede, mai plăcut și cu vibrarea
 mai voluminoasă, decât cele de sis-
 tem vechiu, așa, că un elopot pa-
 tent de 327 kg. este egal în tonul
 unui elopot de 461 kg. făcând
 după sistemul vechiu. Mai departe
 se recomandă spre facerea scaune-
 lor de fer bătut, de sine stătă-
 toare, — spre preadjustarea clo-
 potelor vechi cu ajustare de fer
 bătut — ca și spre turnarea de
 toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(45) 38-54

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cismădiei nr. 5 (edificiile proprii),
 asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune.
 edifici de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
 economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
 morții și cu termen fix. asigurări de copii, de
 zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
 capitalului.

Valori asigurate contra in- capitale asigurate asupra
 cendii: vieții:
 95,816.412 coroane. 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
 pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
 capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi de la:
 Direcțiune în Sibiu, str. Cismădiei nr. 5 etajiu
 I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
 Cluj și Oradea mare. pe cum și de la subagenții din
 toate comunele mai mari.